

การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลาง

วิทยานิพนธ์
ของ
ปราณี แสนทวีสุข

เสนอต่อสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2547

ISBN 974-429-127-3

ลิขสิทธิ์เป็นของสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางทอง

วิทยานิพนธ์
ของ
ปราณี แสนทวีสุข

เสนอต่อสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2547

ISBN 974-429-127-3

ลิขสิทธิ์เป็นของสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
โดย นางปราณี แสพทวีสุข
สาขา การบริหารการศึกษา
คณะกรรมการควบคุม ดร.กীরติ ศรีวิเชียร ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมาน วีระก้าแหง กรรมการ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

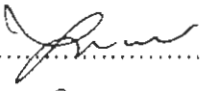

.....ประธานกรรมการ
(ดร.กীরติ ศรีวิเชียร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมาน วีระก้าแหง)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร.นิป เอมรัฐ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(นายบุญสืบ กลิ่นธรรม)

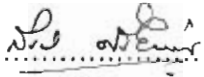
บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.นุรนาทิส หลอยสุวรรณ)
มีนาคม พ.ศ. 2547

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
โดย นางปราณี แสนทวีสุข
สาขา การบริหารการศึกษา
คณะกรรมการควบคุม ดร.กิริติ ศรีวิเชียร ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมาน วีระกำแหง กรรมการ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

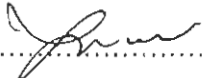

.....ประธานกรรมการ
(ดร.กิริติ ศรีวิเชียร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมาน วีระกำแหง)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร.นิป เอมรัฐ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(นายบุญสืบ กลิ่นธรรม)

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.บูรพาภิส พลอยสุวรรณ)

มีนาคม พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากท่าน ดร.กิริติ ศรีวิเชียร ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.สมาน วีระกำแหง กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาตั้งแต่เริ่มจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลงได้ด้วยดี ขอขอบคุณ ดร.นิป เอมรัฐ และนายบุญสืบ กลิ่นธรรม รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอน กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ตามรายชื่อภาคผนวก ก จำนวน 25 ท่าน และผู้ดำเนินการพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอน ตามรายชื่อภาคผนวก ข จำนวน 25 ท่าน ที่กรุณาตรวจสอบความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบที่ผู้วิจัยศึกษา ขอขอบพระคุณนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา รุ่น 3 ที่ให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดี และเพื่อน ๆ นักศึกษาปริญญาโท รุ่น 4 ที่ให้กำลังใจตลอดมา ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

สุดท้าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนด้านการศึกษา และขอขอบคุณสามีและขบใจบุตรทั้ง 2 คน ที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ปราณี แสนทวีสุข

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
	คำถามนำในการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	5
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
	ประเด็นในการวิจัย.....	5
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
	ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย.....	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ.....	10
	ความหมายของรูปแบบ.....	10
	องค์ประกอบของรูปแบบ.....	11
	การสร้างและพัฒนาารูปแบบ.....	12
	แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	13
	ความหมายของภาวะผู้นำ.....	13
	ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	15
	ความสำคัญและความจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	16
	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ.....	18

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา.....	20
	หลักการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา.....	20
	จุดมุ่งหมายการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา.....	23
	เนื้อหาการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา.....	25
	ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา.....	32
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
	งานวิจัยในประเทศ.....	35
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	37
	สรุปรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง.....	40
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	42
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	42
	ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	44
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
	ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
	ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	49
	ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	52
5	สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	78
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	78
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
	สรุปผลการวิจัย.....	79

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) การอภิปราย	83
ข้อเสนอแนะ	86
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	94
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ และหนังสือ ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัย	95
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ดำเนินการพัฒนาตรวจสอบความเป็นไปได้ และหนังสือ ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	99
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	103
ประวัติผู้วิจัย	137
บทคัดย่อ	138

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากร/กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอ่างทอง.....	44
2 สถานภาพของผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถาม.....	50
3 สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ดำเนินการพัฒนา ที่ตอบแบบสอบถาม.....	51
4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสม ด้านหลักการของรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำทางวิชาการ และค่า t ในการทดสอบความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu > 4.00$).....	53
5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสม ด้านจุดมุ่งหมายของรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำทางวิชาการ และค่า t ในการทดสอบความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu > 4.00$).....	54
6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสม ของเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องพัฒนากภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านความรู้ ของรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำทางวิชาการ และค่า t ในการทดสอบ ความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu > 4.00$).....	55
7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสม ของเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องพัฒนากภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านภาระหน้าที่ ของรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำทางวิชาการ และค่า t ในการทดสอบ ความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu > 4.00$).....	56
8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสม ของเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องพัฒนากภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านทักษะ ของรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำทางวิชาการ และค่า t ในการทดสอบ ความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu > 4.00$).....	57

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสม ด้านขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของรูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการ และค่า t ในการทดสอบความเหมาะสม ตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu > 4.00$).....	58
10 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ ด้านหลักการของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ และค่า t ในการทดสอบความเป็นไปได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu > 4.00$).....	60
11 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ ด้านจุดมุ่งหมายของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ และค่า t ในการทดสอบความเป็นไปได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu > 4.00$).....	61
12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ ของเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องพัฒนา ด้านความรู้ ของรูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการ และค่า t ในการทดสอบความเป็นไปได้ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu > 4.00$).....	62
13 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ ของเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องพัฒนา ด้านภาระหน้าที่ ของรูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการ และค่า t ในการทดสอบความเป็นไปได้ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu > 4.00$).....	63
14 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ ของเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องพัฒนา ด้านทักษะ ของรูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการ และค่า t ในการทดสอบความเป็นไปได้ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu > 4.00$).....	64
15 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ ด้านขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของรูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการ และค่า t ในการทดสอบความเป็นไปได้ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu > 4.00$).....	65

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
16 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t ในการเปรียบเทียบความเป็นไปได้ ด้านหลักการ ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับผู้ดำเนินการพัฒนา.....	67
17 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t ในการเปรียบเทียบความเป็นไปได้ ด้านจุดมุ่งหมาย ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับผู้ดำเนินการพัฒนา.....	68
18 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t ในการเปรียบเทียบความเป็นไปได้ ของเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องพัฒนา ด้านความรู้ ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับผู้ดำเนินการพัฒนา.....	69
19 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t ในการเปรียบเทียบความเป็นไปได้ ของเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องพัฒนา ด้านภาระหน้าที่ ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับผู้ดำเนินการพัฒนา.....	70
20 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t ในการเปรียบเทียบความเป็นไปได้ ของเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องพัฒนา ด้านทักษะ ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับผู้ดำเนินการพัฒนา.....	71

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
21	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t ในการเปรียบเทียบความเป็นไปได้ ของเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องพัฒนา ด้านขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับผู้ดำเนินการพัฒนา.....
	72